



TÜRKMENELİ, İKBY’NİN ALDIĞI REFERANDUM KARARIYLA YENİ BİR KRİZLE KARŞI KARŞIYA KALMIŞTIR

Erşat Salihi



1959’da Kerkük’ün Musalla Mahallesinde doğmuştur. İlk, orta ve lise öğrenimini Kerkük’te tamamlayan Erşat Salihi, 1978’de Bağdat Üniversitesi Fen Fakültesi’ni kazanmıştır. 1979 yılında “Türkmen Milli Hareketlerine katılmak” suçuyla Baas Partisi tarafından tutuklanmış ve 10 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. Saddam Hüseyin rejiminin devrilmesinin ardından 2003 yılında Kerkük’te Irak Türkmen Cephesi’nin Musalla Bürosu Sorumluluğuna getirilen Erşat Salihi, 2004 yılında Irak Türkmen Cephesi Suriye Temsilcisi olarak görev yapmıştır. Suriye’de de 4 sene görev yapan Erşat Salihi, 2008’de Irak Türkmen Cephesi Kurultayı ile birlikte Kerkük İl Başkanlığı görevini yapmaya başlamıştır. 7 Mart 2010’da Irak’ta yapılan genel seçimlerde Kerkük’ten milletvekili olmaya hak kazanan Erşat Salihi, Mayıs 2011 itibarıyla de Irak Türkmen Cephesi’nin başkanı olarak görevini sürdürmektedir. Erşat Salihi, Nisan 2014’te Irak’ta yapılan genel seçimlerde yeniden Kerkük’ten milletvekili olarak seçilmiştir.

ORSAM: Erşat Bey, Türkiye'ye hoş geldiniz. Sizi ORSAM'da ağırlamaktan onur duyuyoruz. Irak ve Irak Türkmenleri zor dönemlerden geçmektedir. İKBY tarafından alınan referandum kararı ise yeni bir zor dönemin başlangıcı olarak değerlendirilebilir. Irak ve Türkmen bölgelerinin güncel durumunu değerlendirebilir misiniz?

Erşat Salih: Tarih boyunca çok zor dönemler geçiren ve çok sıkıntılı günler yaşayan Irak Türkleri ve yüzyıllardır yaşadığımız Türkmeneli coğrafyası, Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'nin aldığı referandum kararıyla yeni bir krizle karşı karşıya kalmıştır. Irak Türkleri olarak tarihin hiçbir döneminde silahlı mücadele içinde yer almadık. Her zaman barışçıl bir toplum olduk. Eğitime, kültüre, millî ve manevî değerlerimize önem verdik. Çektiğimiz tüm acılara ve haksızlıklara rağmen her zaman Irak'ın toprak bütünlüğünü savunduk, siyasi birliğinden yana olduk. Şimdi ise topraklarımızdan sürülme ve esaret altında yaşama tehlikesiyle karşı karşıyayız. Türkmeneli coğrafyasının kalbi Kerkük'ün demografik yapısı 2003'ten beri sistematik olarak değiştirilmiştir. Dışarıdan yapılan müdahaleler ve baskılarla gerçek Kerkük halkı göçe

zorlanmış, yerlerine yabancı unsurlar yerleştirilmiştir. Saddam Hüseyin dönemindeki Araplaştırma politikasının Türkmenler gibi mağduru olan Kürtler, bugün aynı yöntemleri kullanmaktadır. En az Kerkük kadar Türkmen olan Erbil'de geçmişte yaşanan oldubittiler bugün Kerkük, Tuzhurmatu, Diyala, Kifri ve diğer Türkmen bölgelerinde yaşanmaktadır. Oysa Kerkük Türkmen kimliğinin yanında Kürtlerin, Arapların, Hristiyanların birlikte yaşadığı Irak'ın küçük bir modelidir. Yani Irak'ın toprak bütünlüğünün esasını gösteren bir vilayettir. Bu örnek kardeşlik kentinin yapısını değiştirmeye çalışmak, bölgedeki tüm dengeleri yerinden oynatacaktır. Kerkük'ün bir kardeşlik şehri olduğunu iddia eden Kürtlerin, bu kardeşliği hiçe sayarak attıkları tek taraflı adımlar, kardeşlik iddiasına ters düşmektedir. Buradan Kürt kardeşlerimizi aldıkları kararı bir kez daha gözden geçirmeye ve referandumu süresiz iptal etmeye çağırıyoruz. Bunun da altını çiziyoruz. Irak'ta 2005'de kabul edilen anayasayla sınırları çizilen Irak Kürt Bölgesel Yönetimi, anayasayı ve her türlü hukuk kurallarını ihlal ederek referandumu bu sınırların dışına taşımaya çalışmaktadır. Kürtlerin Irak anayasası dahilinde kurdukları bölgesel yönetime her zaman saygı gösterdik. Hatta Irak Türkmen Cephesi olarak İK-

BY Parlamentosu'na katıldık. Ancak maalesef aynı saygıyı Kürt kardeşlerimizden görmedik. Kürt bölgesel yönetimindeki ikinci büyük etnik grup olmamıza rağmen Türkmenler azınlık kotası veriliyor. Türkmen toplumu temsil etmeyen bazı kukla şahıslara görevler verilmiştir. Bu şartlar altında Kerkük'te birlikte nasıl yaşayacağız? Bizi yok sayan, meşru haklarımızı vermeyen Kürtlere nasıl güveneceğiz? 2003'ten bu yana görev yapan Irak hükümetleri de Türkmen toplumuna gereken önemi vermemiş ve hükümetlerinde Türkmenlere neredeyse hiç yer verilmemiştir. Verilmişse de çok az noktada verilmiştir. Bunun sorumluluğunu taşıyan Irak hükümetine de sürekli seslendik. Türkmenlerin doğru bir siyasal pozisyonuna dayanarak temsil edilmesini talep etmiştik. Yüzyıllardır dilimizden, kültürümüzden ödün vermeden yaşadığımız Türkmeneli coğrafyasında bundan sonra da kimliğimizi yaşayacağımızdan kimsenin şüphesi olmasın. Türkmenler olarak bu konu da her türlü meşru mücadeleyi vermeye hazırız. DAEŞ ile mücadele de yüzlerce, binlerce Türkmen şehit olmuştur. Biz vatan olarak gördüğümüz topraklar için kan döktük. Türkmenler olarak bunun karşılığında kendi coğrafyamızda huzur içinde yaşamaktan başka bir şey istemiyoruz.

DAEŞ terör örgütünün Türkmen bölgelerine verdiği zararları ve Türkmenlerin evlerine dönme isteklerini değerlendirebilir misiniz?

DAEŞ terör örgütünün Irak'ta en çok zarar verdiği kesim Türkmenler olmuştur. Türkmen coğrafyasına adeta hançer gibi saplanan örgüt nedeniyle yüz binlerce Türkmen yerlerinden edilmiştir. Nüfusunun tamamı Türkmen olan Telafer'e halkımız geri dönmek istemektedir. Bu konuda Türkiye'den de ciddi destek talep etmekteyiz. Bu konuda Irak hükümetiyle de işbirliğimiz devam etmektedir. Bugün yüz bine yakın Telaferli Türkmen dışında bunun iki katı kadar Iraklıya ev sahipliği yapan Türkiye'ye de teşekkür ederiz. Bir Iraklı siyasetçi ve Türkmen milletvekili olarak bunları da söylüyorum, şu anda bu sorunlara odaklanmamız gerekirken maalesef boşuna gündem yaratma çabaları nedeniyle Kerkük konusunu tartışıyoruz. DAEŞ belasından kurtulmak üzereyken yeniden bir çatışmanın eşiğine getiriliyor. Iraklıların ve özellikle Kürt kardeşlerimizin bunu sorgulaması gerektiği kanaatindeyim; huzur ve istikrarı bizim kadar yakından takip etmeleri lazımdır. Türkmenlerin Türkiye ile olan bağları her zaman kuvvetli olmuştur. Hiçbir zaman da Türkiye i-

Türkmeneli coğrafyasında bundan sonra da kimliğimizi yaşayacağımızdan kimsenin şüphesi olmasın. Türkmenler olarak bu konu da her türlü meşru mücadeleyi vermeye hazırız.



le ilişkimizi Irak'ın toprak bütünlüğü tehlikesine bedel vermemiştik. Irak Türkmenleriyle Türkiye'nin arasındaki bu güçlü köprüyü her zaman ferah bir devlet ve komşu ülke olan Türkiye devleti için her zaman beraber çalışmıştık ve yine devam edeceğiz. Ancak bugün her zamankinden daha fazla Türkiye'nin desteğine ihtiyaç duymaktayız. Bu sorun, komşu ülkeleri ve herkesi ilgilendirmelidir. Hiç kimse kendisini bu konudan uzak tutmamalıdır. Diğer bir çağrım da uluslararası topluma olacaktır. Irak'taki istikrarın sağlanması tüm ülkelerin çıkarına olacaktır. Zira Irak sadece yer altı kaynaklarıyla değil, kültürel ve tarihî zenginlikleriyle de dünya mirasına katkı da bulunacak bir hazinedir. Irak'ın DAESH ile mücadelesine katkı veren tüm ülkeler bugün yeni çatışmaların kaynağı olabilecek bu haksız referandu-

ma en sert tepkiyi göstermeli ve ciddi adımları atmalıdır. Türkmenler olarak artık daha fazla bedel ödemek istemiyoruz. Herkesi aklıselim hareket etmeye çağırıyoruz. Malumdur ki bugün biz bunları konuştuğumuz zaman birileri bizi eleştirecektir. Türkmenler neden bu kadar Irak'ın toprak bütünlüğünü istiyorlar? Evet, Irak'ın toprak bütünlüğünü istememiz, tabiatımızda olan bir meseledir. Ulusalçı ve vatansever kimseleriz. Kerkük dediği zaman sadece Kerkük anlaşılmasın; aklımıza Telafer, Erbil, Tuzhurmatu, Diyalâ da gelmektedir ve Kerkük Türkmeneli'nin kalbidir. Bu bölgenin kesinlikle önem taşıyan bir vilayettir. Türk varlığının da Türkmen varlığının da önde gelen bir yeridir. Unutmayalım Irak Türkmenleri ve Kerkük Irak'ın toprak bütünlüğünü sağlamaktadır. Kerkük Ortadoğu'nun nabızı-

dır. Bugün eğer Irak'taki proje gerçekleşmiş olursa, Suriye'deki haritaya da baskı uygulanacaktır. Suriye'nin de içinde dikkat edersek yine Türkmen toprakları ciddi tehlike altındadır. Suriye'de Telabyad ve Irak'ta Telafer'de yaşayanlar akrabadır. Aşiret yapıları bağları birbiri ile bağlıdır. Bölgeye DAEŞ gelince Telabyab'dan Türkmenler Türkiye'ye gitti. Sünni Araplar ise Rakka'ya gitti. Ondan sonra o bölge YPG'ye teslim edildi. Bu bağlamda korkumuz Telafer'de de benzer bir sürecin yaşanmasıdır. Çünkü burnumuzun ucunda olan Sincar ve bölgesinde de aynı süreç yaşandı. Önce DAEŞ, ondan sonra PKK getirildi. Irak hükümeti bu konuyu ciddi bir şekilde bizimle konuşmaktadır. O yüzden biz Irak'ın toprak bütünlüğünü istiyoruz. Eleştiriyoruz. Bizim ulusalcılığımız, Irak'ın toprak bütünlüğünü savunmamız herkesin çıkarıdır. Bundan hiç kimse kurtulamayacaktır. Bölgedeki gelişmelerden İran ve Türkiye de etkilenebilir. Suriye'nin zaten başı belada. Altını çizdiğim bir yer daha var. Suudi Arabistan da bu gelişmelerden etkilenebilir. Bu bölgeyi zayıflatıp, parçalamak istiyorlar.

Kerkük Valisi Necmettin Kerim'in talimatı sonrasında Kerkük Vilayet Meclisi'nin Kürt üyelerinin aldığı kararlarla IKBY

bayrağı Kerkük'teki kamu binalarına asılmış ve bir kriz ortaya çıkmıştı. Kerkük'te yaşanan bu bayrak krizinin bugüne yansımaları nelerdir?

Kerkük'te DAEŞ belası bitmek üzereyken Kerkük Valisinin aldığı tek taraflı bir kararla bayrak krizini yaşandı. Kürt bayrağını yasal olmayan bir şekilde herkesin üzerine farz ederek kamu binalarının üzerine astılar. Eleştirdik. Sizin eleştirmeniz bir işe yaramaz dediler. Ne yapalım diye sordüğümüz zaman gidin parlamentodan bir karar çıkarın. Biz de gittik Irak parlamentosundan bu kararı çıkarttık. Irak parlamentosu Kürt bayrağının Kerkük'ün kamu binalarının üzerinde dalgalanması yasal değil dedi. Bu kararı kabul etmediler. Mahkemeye başvurun dediler. Mahkemeden de kararı aldık. Kürt bayrağının o bölgede dalgalanması yasal değil kararı çıktı. Ondan sonra bize mahkemenin de kararını tanımadıklarını söylediler. Bu anlaşılmaz bir durumdur. Ne yazık ki bu mesele bitmeden ikinci kritik bir olay bölgemiz de yer aldı. Kerkük'ün on beş kilometre güneyinde olan ve hâlâ DAES'in kontrolünde bulunan Havice bölgesini kurtarmak üzere hükümet 23 Eylül'de başlayacak bir operasyonuna karar vermişti. Telafer'i ve Musul'u kurtaran Irak ordusu, 23 Eylül'de Havice operasyonuna hazırlanır-

Kerkük'ün on beş kilometre güneyinde olan ve hâlâ DAES'in kontrolünde bulunan Havice bölgesini kurtarmak üzere hükümet 23 Eylül'de başlayacak bir operasyonuna karar vermişti.

ken, hükümetin önüne bir yazı getiriyor ve 25 Eylül için bir referandum alındığı söyleniyor. Dolayısıyla bu tarih tesadüf değildir. Kürt parlamentosunun referandum kararı yetkisi yok. İki partinin arasında çıkan bir kararın nasıl bir meşruiyeti olacaktır. Irak Anayasası'nın 140. maddesine göre tartışmalı denilen bölgeler kesinlikle Kürt bölgesinin içinde değildir. Kürt bölgesi zaten bellidir ve üç vilayetten oluşan yerdir. Maalesef bunların hepsi bize rağmen gerçekleşti. Irak parlamentosu aldığı kararla referandumu reddetti. Biz referandumu kabul etmeyiz. Hukuki yollardan anlaşmalıyız. Bizim korkumuz bu referandum tartışmalı bölgelerde gerçekleşecek olursa kesinlikle orada bir iç çatışma olacaktır ve iç çatışmada en çok Iraklılar ve Kürtler kendilerine zarar görecektir. Biz Kürtlerin de zarar görmesini istemiyoruz. Kürtlerin içinde de referandum konusunda ihtilaf varken, diğerleri nasıl bu referandumu kabul etsinler? Kürtlerin iddialarına göre bizim Irak hükümetiyle ortak bir yönetimimiz yoktur. Cumhurbaşkanı Kürtlerden, dört beş tane bakan Kürt, bakan vekilleri Kürt, Bağdat'ta 60 tane vekilin var. Türkmenlerin Erbil ile ne ortaklığı var? Erbil'de neyim var? Tartışmalı bölgelerde kontrol Kürt yönetiminin elinde. Kerkük'te neyim var? Bir vali var bazı yolsuzluklara bulaşmış. Mali,

maddi, idari yolsuzluklar yapmış. Kerkük vilayet meclisinin üzerinde kontrol kurmuştur. Demokratik bir sistemi hiç bir şekilde olmamıştır. Vali Amerika'dan gelmiş oradan bir tecrübe getirmiş, biz o vali olduğunda sevinmiştik. Maalesef Kerkük'te yüzlerce yolsuzluk dosyası komisyona verilmiştir. Maalesef bu dosyalar çok geç onaylanmıştır. İki gün önce Irak Başbakanı Haydar Abadi'nin ofisinden Irak parlamentosuna geldi ve dün onun görevden alınmasına Irak parlamentosu karar verdi. Altını çiziyorum valinin görevden alınmasının hiçbir şekilde referandumla, Kürt milliyetçiliği veya bayrak kararı ile bir alakası yoktur. Onun dosyaları sadece yolsuzlukla ilgilidir. Mahkemeye başvurulabilir. Biz de başvurabiliriz. Kim haklıysa kendisini mahkemede ispat edecektir. Biz tekrar bu bölgenin ateş bölgesine dönmesini istemeyiz. Özellikle bizim imanımız vardır. Toprak bütünlüğünü savunan kimseleriz.

Kürt gruplar Kerkük üzerinde ciddi bir baskı kurmuş durumdadır. Özellikle 2003 sonrasında Kerkük'te bir demografi politikası uygulanmaktadır. Kerkük'teki demografik değişimi ve Türkmenlerin Irak'a etkisini değerlendirir misiniz?

Kerkük'te 15 yıl içinde gıda karnelerine dayalı resmî kayıtlara göre büyük bir nüfus değişimi yaşanmış, 2003'te 850.000 olan nüfusu 1.650.000 olmuştur. Bu artışla birlikte demografik değişiklik de yaşandı. Dolayısıyla herhangi bir referandum veya seçim gerçekleşirse sonuç kesinlikle taraflı çıkacaktır. Biz millî kimliğimize zarar vermeyen ortak yaşamı ve toprak bütünlüğümüzün korunmasını talep ediyoruz ve savunuyoruz. Ayrıca, komşu ülkeler başta olmak üzere herkes ile iyi ilişki kurmak isteriz. Irak hassas bir dönemden geçmektedir. Irak'ın toprak bütünlüğü bütün komşuları ilgilendiren bir meseledir. Irak Türkmenleri de bu bütünlüğün, yani Irak'ın çimentosudur. Bu yüzden DAEŞ ilk önce Türkmen bölgelerine saldırdı; önce Telafer'i işgal etti, ondan sonra Sincar'da Yezidilere ve ardından Hristiyanlara ve diğer kesimlere saldırdı. Önemli olan ilk olarak Türkmen coğrafyasının ve Türkmenlerin hedef alınmasıdır. Irak ciddi bir kaostan geçmektedir. Biz bugün hem Türkiye'ye hem de İran'a gidiyor ve heyetler gönderiyoruz. Her iki ülkeye gerçekleştirdiğimiz ziyaretlerin amacı, iç işlerimize müdahale ettirmek değil, herkesi gerçek konusunda aydınlatmaktır. Gerçeği Türkiye, İran ya da Arap ülkelerindeki toplum bilmediği takdirde, herkes gelecekte bu gerçeğin bedelini

mutlaka ödeyecektir. Kısacası, bu bölgelerin içinde yaşanan gerginliği kesinlikle kabul etmeyeceğiz. Referandumun içinde anlaşmalar olacaktır. Kürt heyeti geldi. Bağdat'ta görüştüm kendileriyle. Onlara söyledik ki referandumu ertelemeyin, iptal edin. Aynı zamanda merkezî hükümete de söyledik. Kuzey Irak Yönetimi referandum kararını almış olursa ve tekrar gelirsenler Bağdat'a anlaşmak için biz ona şüpheyle bakarız. Çünkü sen kararını aldın, Irak'tan kopmak istiyorsun. Artık ondan sonra bir daha gelip Bağdat ile oturup pazarlık edersen kesinlikle bizim üzerimizden pazarlık yapılacaktır ki, bu husustan endişe duymaktayız ve Irak hükümetiyle iyi diyalog içindeyiz.

IKBY'nin bir genişleme stratejisi içerisinde olduğu görülüyor. Özellikle DAEŞ sonrası süreçte bu durum iyice belirgin hale geldi. Siz IKBY'nin siyasetini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kuzey Irak yönetimi neredede bir petrol kuyusu var ise orayı Kürt bölgesi olarak kabul ettirmek istiyor. Kut, Irak'ın güneyindedir ve Kürt bölgesiyle alakası yoktur. Mendelli, Diyala'nın içinde hem Arap hem Türkmen bölgesidir. Diyala vilayet meclisi referanduma karşı karar aldı. Selahaddin vilayet meclisi de referandumu ret etti. Bu gibi

Biz millî kimliğimize zarar vermeyen ortak yaşamı ve toprak bütünlüğümüzün korunmasını talep ediyoruz ve savunuyoruz. Ayrıca, komşu ülkeler başta olmak üzere herkes ile iyi ilişki kurmak isteriz.

bir iç savaştan mutlaka yararlananlar olacaktır; fakat herkes zarar görecektir. Kürt, Türkmen, Arap savaşı bu bölgede tekrar gerçekleşecek ve bölge bölünecektir. Bölgenin bölünmesinden kimler yararlanacak? Biz hiçbir zaman silahlı çatışmayı tercih etmedik; hukuki ve yasal yollarla elimizden geleni yapıyoruz. İmkân dâhilinde elimizden geldiği kadar Kürt siyasetçilerini ikna edip bir an önce referandumu iptal etmelerini söylüyoruz. Kürtler, bizden daha çok zarar görecektir. Temenni ederiz bunu bir an önce gerçekleştirirler. Yine aldığımız bir eleştiri Türkmenlerin bölünmüş olduğudur. Gerçekte Irak'ın içinde birlik mesajını kullananlar sadece Türkmenlerdir. Türkmenler dağınık olarak farklı bölgelerde yaşadıkları için muhtelif listelerden seçimlere girmekteyiz. Türkmenlerin Dava Partisi içinde milletvekilleri var. Biz

hiçbir zaman Türkmen milletvekilleri arasında ayırım yapmadık. En son Türkmenler bir araya gelip bir koordinasyon kurulu kurduk; dolayısıyla şu anda alınan kararlar merkezî kararlardır. Hatta benim buraya gelişimden bütün Türkmen milletvekillerimizin bilgisi var. Bu konuştuklarıma onlar da katılmaktadır. Türkmenler şu anda birliği sağlamışlar. Hiç kimse bunu bahane olarak söylemesin. Kerkük'ün, Telafer'in, Tuzhurmatu'nun geleceği ile ilgili tek bir fikrimiz vardır. Barzani'nin yanına gidiyorum oradan bir proje alıyorum, ondan sonra gelip KYB'nin heyetinin yanına gidiyorum. Talabani'nin partisinden üç tane öneri geliyor karşıma. Üç tane kanattan öneri geliyor karşıma peki ben hangisi ile anlaşayım. Ondan sonra Goran'a gidiyorum onlar farklı öneri sunuyor. Onlardan ayrı İslami cemaatlere gidiyorum hepsi farklı. Bir Erbil



var... Bir Süleymaniye var... Süleymaniye'nin içinde iki yönetim var. Halepçe'de İslamcılar, Süleymaniye'nin içinde hem Gorancılar hem KYB'lidir. Peki, ben kim ile anlaşayım? Siz bir projenizi söyleyin, gelip ondan sonra masa başında anlaşabiliriz. Ama zorla silah zoruyla kimse bir yere varamaz. Bizim de kullandığımız yöntemler var. Avrupa ülkeleriyle görüştük. Sağ olsun hepsi insan hakları ihlallerini tespit etmiştir. Kerkük'ün içinde onlarca Türkmen'in katledilmesi öyle sıradan bir mesele değildir. Nüfusu 80.000 olan Tuzhurmatu'da 2003'ten bugüne kadar 2.000 Türkmen şehit verildi. Terör eylemleri ve suikastlarla nüfusu 80.000 olan bir ilçeden 2.000 kişinin öldürülmesi ne anlama gelir. İşte o toprağı terk edin ya Kerbelâ'ya ya da Türkiye'ye gidin demektir. 400.000- 500.000 nüfusa sahip olan Telaar'ı de Őu an bir tane Telaarlı yoktur. Kimi Güney Irak'ta kimi Kerkük'te ya da Ankara veya İstanbul'da. Peki, bunun arkasında kim var? Bu milleti coğrafyasından edip yerlerine başkalarını getirmek istediler. Burada ben bir Irak milletvekili olarak belirtmek isterim ki her Őeyden önce Irak'ın toprak bütünlüğüne biz ant ettik. Bunu da savunacağız, bedelini de ödeyeceğiz; ama Irak hükümeti de artık biraz bizim yanımızda olmalıdır. Irak hükümetinin içinde, bakanlıklarda, görevlerde temsil edilmemiz gerekiyor.

İçinde bulunduğumuz zaman farklı yöntemler ortaya çıkmıştır; güvenliğimiz tehlikedir. Bunun altını çiziyorum her an her Şey olabilir. Sayın Haydar Abadi'ye halkımızın can güvenliğinin tehlikede olduğunu, elimizden geldiğ kadar sorunlarımızı Irak'ın içinde siyasi kitlelerle, siyasi gruplarla ve Irak parlamentosuyla çözeceğimizi; fakat Irak'ın içerisinde çözüm bulmazsak kesinlikle farklı yollarımız da olabileceğini söyledik.

Türkiye'nin Kerkük hasasiyeti son dönemde tüm karar alıcılar ve yetkililer tarafından dile getirildi. Siz Türkiye'nin Kerkük politikası hakkında ne düşünüyorsunuz? Referandumun gerçekleştiği takdirde Türkiye'den beklentiniz nedir?

Ben açık ve net konuşacağım. Bir süre biz de Türkiye'yi eleştirmiştik. Yeri geldiği zaman eleştiririm. Bizim hak ve hukukumuzla sahip çıkılmazsa, sadece Türkiye'yi değil herkesi eleştiririm. Kim olursa olsun halkım eğer kan kaybettiği zaman bağırp çağırıp imdadımıza kimse ulaşmadığında bu görevi yerine getirmiştik. Evet, söylüyoruz herkese, insaniyet bilen kişilere sesleniyoruz. O yüzden eğer Türkiye'nin kendisine ait bir politikası var ise onu bir Türk sorumlusu söyle-

Nüfusu 80.000 olan Tuzhurmatu'da 2003'ten bugüne kadar 2.000 Türkmen şehit verildi. Terör eylemleri ve suikastlarla nüfusu 80.000 olan bir ilçeden 2.000 kişinin öldürülmesi ne anlama gelir.

yecektir. Biz kimsenin kırmızı ya da mavi çizgisini tartışmıyoruz. Ama Irak Türkmenleri mutlaka ciddi bir şekilde tehlikeye karşı kaldıkları zaman kesinlikle yardım elini herkesten isterler. Türkiye'nin bölgede kendisine ait politikası vardır; onu kendileri yorumlarlar. Ben bunu analiz etmiyorum; ama bugün bölge karışık bir süreçten geçiyor, dengeler bozuluyor. Dolayısıyla bizim için kırmızı çizgi herkes için kırmızı çizgidir. Eğer kırmızı çizgi olmasaydı, İran, Arap devletleri, ABD ve diğerleri bu meseleye ciddi bir şekilde bakmazdı. Avrupa ülkeleriyle, hususen Fransa ve Almanya ile görüşüyoruz; hepsiyle sürekli iletişim içindeyiz. Onlara da söylüyoruz: "Yardım ettiğiniz gruplar silahlanıyorlar. Siz onları eğitiyorsunuz, onlara silah veriyorsunuz ama o silah gelecekte bizi tehdit edecek." Bu sebeptendir ki, bu kırmızı çizgi sadece Türkiye değil, herkes için geçerlidir. YPG/PKK'nın Kerkük'te neyi vardır? Salih Müslim'in Kerkük'te neyi vardır? Gelsin Kerkük valisiyle görüşün; poz versin Irak bayrağının önünde. Maalesef işte burada bu kırmızı çizgilerin hepsi ihlal edilmiştir. O yüzden bugün herkes hissetti tehlikeyi. Biz 2004 yılında bunu söylediğimiz zaman bizi aşırı olarak nitelendirdiler. 2004'te geçici Irak Anayasası yazıldığında Bağdat ve Kerkük'e özel statü verildi; ama 2005 yılında o özellik kaldırıldı. Çünkü

Kürtler tarafından Bağdat'taki yönetim üzerinde çok fazla baskı vardı. İşte biz bunun tehlikesini yaşıyoruz, yoksa aşırı değiliz. Ama bize karşı aşırı politika uygulanmaktadır. Ben biraz önce TRT'deydim ve orada şunu söyledim: Bizi iki seçeneğin karşısında bırakmasınlar; halen de Kürt kardeşlerimize söylüyoruz. Bağdat'taki yönetim derdimizin yavaş yavaş farkına vardı. Önceden değildi, maalesef geç farkında oldular. Gerek Irak parlamentosu gerek siyasi kesimler olsun referandum olursa önümüzde iki seçenek vardır. O iki seçeneğin de gerçekleşmesini temenni etmeyiz. Onları da zamanı geldiğinde ilan ederiz. İdari gücümüzü şu anda askerî güçten daha etkili biçimde kullandık. Bir gün üç konuyu parlamento ya taşıyıp 184 milletvekilini 8 milletvekili olarak arkamıza aldık. Bu bir kazançtır. Birileri askerî gücüyle kazanır, biz de mazlumiyetimizi anlatarak, söyleyerek hukuki gücümüzü kullanarak bu başarıyı elde ettik. Ama birileri gelecekte bize karşı askerî güç kullanırsa onun da bizde ayrı bir hesabı vardır. Tabii ki Irak devleti ve hükümeti, demokrasi, seçim yoluyla seçilen bir parlamento vardı. He ne kadar Türkmenler parlamentoda az temsil edilse de, inanın ki önemli olan sayı değil, ne kadar çalıştıdır. 8 Türkmen milletvekiline karşı 60 Kürt milletvekili var, ama siyasi irademiz o kadar

güçlü oldu ki, şükürler olsun, Irak parlamentosunda 3 defa üst üste istediğimiz kararı alabildik. Bundan ötürü Irak'ın toprak bütünlüğünü sağlamak bizim için çok önemlidir. Buna da herkes saygı göstermek zorundadır.

Ortadoğu'nun anahtarı olan Irak'ın anahtarı da Kerkük diyebiliriz. Kerkük Türkiye için ne ifade etmektedir? Kerkük'te gerçekleşen nüfus değişimini nasıl değerlendiriyorsunuz? Irak Türkmenlerinin durumu nasıl?

Biz Kerkük'ün ne kadar önemli olduğunu biliyoruz. Ama Kürtler için bu coğrafya petrol ve gazı sahip olduğu için önemlidir. Bugün İKBY Kerkük'ün içindeki petrol kuyuları olmasaydı, kesinlikle Kerkük'e önemiyet vermezdi ve hiçbir zaman Kürt bölgesi tanımını da vermezdi. Coğrafi olarak, tarihsel olarak Kerkük'ün bir Türkmen şehri olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Bir insanın tapusu elinde olan memleketinin kendisine ait olduğunu defalarca söylemesi gereksiz olur. Ama Kürtler Kerkük'ün bir Kürt bölgesi olduğunu söylemektedir. Kerkük sadece Türkiye için önemli değil. Hatırlıyorum, Barzani 2004 senesinde –ben o zaman ITC Suriye temsilcisiydim– Anka-

ra'ya geldi ve Kerkük'ün Kuzey Irak bölgesine ilhak edilmesini propagandasını yaptı. Sonra Şam'da Esat ile görüşmesinde aynıını söyledi: “Kerkük bir Kürt bölgesidir.” O zaman –Suriye'deyken– bir demeç verdik: “Kerkük Ortadoğu'nun istikrarından sorumlu olan şehirdir.” Bu demeç yüzünden o kadar çok eleştiri aldım ki, dediler ki “bu kişi siyaset ehli değil”, “Kerkük'ün Ortadoğu ile ne alakası var” gibi çok sayıda eleştiri aldım. Bugün 2004'teki tespitlerimin ne kadar doğru olduğu, şükürler olsun, görüldü. Biz bu sebeptendir ki Kerkük'ün, sadece Türkiye değil, herkes için hassas bir mesele olduğunu söylüyoruz. Crisis Group'un “Kerkük bir bombadır, her an patlayabilir” tespiti de aynı bu durumdan kaynaklanmaktadır. Hiç kimse, Türkiye de Kerkük'ten etkilenmez zannetmesin. Unutmayın ki Kerkük dediğim zaman bütün Türkmen bölgelerini kast ediyorum. Nüfus değerleri ve nüfus oranlarının nasıl artacağı sistematik bir şekilde her yerde bellidir. Kerkük'te 2003'ten önceki nüfus şu şekildeydi: 850.000 nüfusun 400.000 Türkmen, 400.000 Kürt ve Arap. 2003'ten sonra Kerkük'e göçmen adı altında nüfus getirildi. Peki, eğer Saddam döneminde Kerkük'ten Kürtler göçmen olmuşlar, onlarla beraber Türkler de göç ettirildiler Erbil'e, Süleymaniye'ye. Ama 2003'ten sonra 850.000 nüfusun üzerine

Bugün İKBY Kerkük'ün içindeki petrol kuyuları olmasaydı, kesinlikle Kerkük'e önemiyet vermezdi ve hiçbir zaman Kürt bölgesi tanımını da vermezdi. Coğrafi olarak, tarihsel olarak Kerkük'ün bir Türkmen şehri olduğu tartışılmaz bir gerçektir.

500.000 nüfus koymak makul müdür? Bu artışı makul gös-terecek ne bir refah ne de bir hayat vardı. Aynı dönemde ne Erbil'de ne Duhok'ta ne de Süleymaniye'de nüfus arttı. Mesela Irak Ticaret Bakanlığı'na göre Süleymaniye'de buğday tarlası olan bir vatandaş, Kerkük'e gelip bir arsa satın alarak Kerkük'ten de bir kimlik sahibi oluyor. Bir de komşu ülkelerden getirilenler var, kimse inkar etmesin. Kerkük'te yeni bir bölge olarak açılan Askeri Mahallesi'ne hem Suriye'den hem de Türkiye'den Kürtler getirilip yerleştirdi, hepsine kimlik verildi ve seçimlere katılmaları sağlandı. Nüfus artışı maalesef Kerkük'te çok farklı bir şekilde gerçekleşti. Herkesin kendi bölgesinde ve coğrafyasında hedefini belirlemesi lazımdır. Mesela ben Basra'nın üzerinde bir Türkmen şehri kurayım dersem bu olmayacaktır. Kürt kardeşlerimizin Kürt varlığı Erbil, Süleymaniye ve Duhok'tadır. Biraz önce de söyledim. 50 yıl önceki Erbil'e bakmış olsanız, bir Türkmen şehriydi. Bizim de hatamız var, kendimizi de affetmiyoruz. Millî kimliğimize yeterince sahip çıksaydık bu kadar zayıf düşmezdik. Mezhepsel ayrımların peşinden gitmeseydik Telaferli kardeşlerimizle aramızda bir sorun olmazdı. Gerçekleri konuşalım. Irak'ın kuzeyindeki yapıda Türkmenler iyi şekilde temsil edilmemektedir. Erbil'de ve Süleymaniye'de de

Türkmenler vardır. Bırak o Türkmen'i ben seçeyim, bir yere getireyim, milletvekili yapayım. Sen getirip kukla Türkmen yaratarak bir yere varamazsın. Maalesef, şu anda İKBY'nin yürüttüğü siyaset, orada Türkmen olmayan insanları Türkmen olarak temsil edilmesini sağlamaktır. Birinin İstanbul'da, Ankara'da ya da Bağdat'ta Türkmen'im demesi yanlış oluyor. Saddam döneminde Erbil, Süleymaniye ve Duhok'ta muhtariyet kanunu vardı; ama Bağdat'ta bir grup Baas'a bağlı Kürtleri yerleştirmiş onları kukla olarak kullanıyordu. Biz Saddam'ın yaptıklarını yapmayalım. Herkes hür iradesiyle kendisini temsil etsin; Türkmen, Türkmen'i seçsin. Duhok'taki bir bölgede 2009 seçimlerinde 16.000 oy Türkmen için çıktı; fakat Duhok'ta o kadar Türkmen yok. Kukla bir Türkmen'i milletvekili seçebilmek için Kürtler o oyları verdi. Teşkilatlarına, askeri birimlerine emir verdiler bu kişiye siz oy verin diyerek. Maalesef Türkmenlerin şu anda Kuzey Irak'ta yeterince gücü yok. Mutlaka o bölgede Türkmenlerin hak ve hukuklarının savunulması lazımdır.

Kerkük'te de Telafer'de olduğu gibi bir iç çatışma beklenebilir mi?

Irak Türkmenleri arasında mezhepsel bir çatışma sadece Telafer'de gerçekleşmiştir. Ben

Sünni olduğumu söylemeye utanıyorum; Sünni'yim veya Şii'yim demem. Kerküklü Türkmen bir milletvekiliyim. Ama inanın ki şu an Irak seçim yasaları izin verirse, bir değişiklik olursa kendimi aday göstersem güneyden ve Basra'dan da oy alabilirim. Kerkük'te bir Sünni olmama rağmen bütün Şii kardeşlerimin oylarını aldım. Tazehurmatu, Beşir, Tisin, Tavuk hepsi Şii kardeşlerimizin ikametgahı. Peki, hepsi neden bana oy verdiler? Çünkü biz mezhep sorunu diye bir şey düşünmedik. O yüzden Bağdat'ta daha farklı bir şekilde bize bakıyorlar. Tabii ki hatalarımız var; bunu inkar edemem. Telafer'deki kardeşlerim aşiret yapısıyla yaşayan insanlardır. Orayı bilerek seçtiler, önceden el-Kaide terör örgütünü oraya getirdiler. 2004 senesinde Suriye'deydim, Suriye'de ne kadar, kimler vardı bilirim. Ondan sonra öbür tarafı farklı bir şekilde destekleyip kardeş kavgası çıkarmak, büyük servislerin işiydi. Yoksa sosyal hayatı bilen bir Telaferli Türkmen bir ailenin içinde bir oğlu Şii öbür ki oğul Sünni'dir. Maalesef orayı bilerek seçtiler, bölgeden istedikleri gibi faydalandılar. Yaşananlar Telafer'in öneminden ve geleceğinden ötürüdür; mezhepsel bir durum değildir. Şu an Sincar'da YPG-PKK, Telaferi de bekliyorlar; ama Irak hükümeti hiçbir şekilde PKK'nın Telafer'e yönelmesine izin vermiyor. Bu hususta da Irak hükümeti

yavaş yavaş farklı bir yöntem kullanmaktadır. Bizde bu beklentinin içerisindeyiz. Bir de güney ve kuzeydeki Telaferlilerin tekrar Telafer'e dönmesi gerekmektedir. Kerkük'te böyle bir çatıma söz konusu olmayacaktır. Kerkük, Musul ve Diyalâ'da sorunumuz maalesef bazı Kürt siyasi partileridir. Onlar bu bölgeleri kendi bölgelerine ilhak edip orada yeni bir otorite çıkartmak istiyorlar. Çin büyükelçiliğinden sorunuz. Eğer referandum gerçekleşirse neler olur? Açıkça söylüyoruz; referandum olursa anlaşmak için tekrar Bağdat'a gelmeyin çünkü gelip anlaşma kapısı bir daha açılırsa biraz öncede söyledim bedel öderler. O bedeli biz kabul etmiyoruz. Irak hükümetine söylüyoruz; eğer Kürt kardeşlerimiz gelip yanımıza tekrar anlaşalım derseler, onun muhatabı biz olmalıyız. Sadece Bağdat ve Erbil arasında gizli anlaşmaları kabul etmiyoruz, referandum gerçekleşmiş olursa kesinlikle savaş olur. Bu savaş sadece orada kalmaz. Şunu bilin ki şu anda Kerkük'te 6 petrol kuyusu var; 3 kuyu KDP yönetiminin elinde, 3 kuyu KYB yönetiminin elinde. Ancak Kerkük'ten kaç varil petrol çıktığı ve satıldığını kimse bilmiyor. KDP ile KYB, Habur Sınır Kapısı için 3 yıl savaştılar. Peki petrol için ne kadar savaşacaklar. Güvenliğimizi Bağdat yönetimine bıraktık ve Irak ordusu zafiyet gösterdi. Bölgede aşiret yapısından olan

Yoksa sosyal hayatı bilen bir Telaferli Türkmen bir ailenin içinde bir oğlu Şii öbür ki oğul Sünni'dir. Maalesef orayı bilerek seçtiler, bölgeden istedikleri gibi faydalandılar. Yaşananlar Telafer'in öneminden ve geleceğinden ötürüdür; mezhepsel bir durum değildir.

Türkmenler, Araplar herkes silahlandıktan sonra makul bir durum mudur? Kürt siyasi partileri tekrar bu hataları yaparsa, açıkça söylüyorum, çatışma çıkar, o çatışma da en çok bizim coğrafyamız üzerinde olur. Bu tehlikeden sadece biz değil, –konuşmamın başında söylediğim gibi– herkes etkilenecektir. Batılı ülkeler dahi etkilenecektir. Çünkü şu anda Batılı ülkelerin DAES ile mücadele için peşmergeye verdiği silahlar, gelecekte sivil bir Türkmen'e döner ise o zaman gider Batılı ülkeleri şikayet ederiz. Sizin verdiğiniz silahlar, sizin eğittiğiniz peşmergeleri bizi vurdular. Açıkça söylüyorum Türkmenler önceden siyaset bilmezlerdi, duygusal davranırdı; ama şimdi öyle değil. Hukuki yolları, uluslararası tarafları Allah'a şükür istediğimiz zaman kullanabiliriz. Onun için eğer bu referandum gerçekleşirse uluslararası tarafları da çok etkileyecektir. Sivil toplum kuruluşları olarak herkesin desteğine ihtiyacımız var. Biz Kürt milletini de, başkalarını da kendimize düşman bilmeyiz. Biz Kürtlerle beraber zindanda yattık, hapsedik, kimyasal silahların etkisi altında kaldık. Ama bir kısım Kürt siyasi liderleriyle ihtilaflarımız var. Bugün Türkmen-Kürt ilişkisine en çok zarar veren Kirkük Valisi Necmeddin Kerim olmuştur. Bunu açık ve net bir şekilde herkese söyledik. Kürt liderleri de bunu bildikleri için görevden alınmasına ses

çıkarmadılar; hatalı bir şekilde oraya getirildiğini biliyorlardı. Sivil toplum kuruluşları olarak sizden istediğimiz, her türlü platformda ve mitinglerde kesinlikle bunları dile getirmenizdir. Teşekkür ederim.

Haşdi Şaabi'nin bölgedeki etkinliği hakkında bir değerlendirmede bulunur musunuz? İKBY'nin bölgeye askerî mühimmat ve peşmerge sevkiyatı yaptığına dair haberler var. Bu konuyu değerlendirebilir misiniz?

Irak ordusu 2014'ten itibaren –Musul'un teslim edilmesinde olduğu gibi– ciddi bir biçimde teröristlerle, özellikle de DAES'la karşı karşıya kalmıştır. Sincar da peşmerge tarafından DAES'e teslim edilmiştir. Bu dönemde özellikle dini mercilerin gayretiyle yardım kampanyalarıyla DAES'e karşı savaşmak üzere Haşdi Şaabi'yi kurmuşlardır. İran desteklemiştir; bunu hiç kimse inkar etmez. Aynı zamanda da Türkiye peşmergeyi desteklemiştir; bu da inkar edilemez. Her ikisi de DAES'e karşı iki tarafa yardım etmiştir. Ama Haşdi Şaabi'nin özellikle Türkiye açısından bazı hassasiyetleri olmuştur. Bu da bazı bölgelerde yasadışı eylemlerin yapılmasıdır. Ama bunların sorumlusu Haşdi Şaabi'nin üzerindeki adamlar değildir. Her yerde hatalar olabilir ve

bu hataların hesabını da mutlaka ilgili kişilerin vermesi lazımdır. Şu anda Haşdi Şaabi Irak Parlamentosu'na göre resmidir. Yeni çıkan bir karar ile Irak parlamentosu onu tanıdı ve tanındıktan sonra kesinlikle daha çok elzem olan Irak'ın ordusunun ana kurallarına uyması ve yanında yürümesidir. Peşmergenin Kerkük'e girişi sadece peşmergeyi değil PKK'yı da getiriyor. Bu da sıradan bir mesele değil; mutlaka ardında bir perde arkası oyunu var. Bunların karşısında da biz Irak hükümetine tehdit altında olduğumuzu söyledik ve hükümetin önceden mutlaka bir önlem alması gerekmektedir. Çünkü orada sadece bir tarafın askeri ve bir de peşmerge vardır. Evet, bizimde gönüllü Türkmen gücümüz; ayrıca Türkmen köylerinde de Kerkük savunma gücümüz var. Türkalın, Yaysı, Kümbetler bölgelerinde de aşiretlerimizden oluşan küçük gruplar halinde kendisini savunan insanlarımız var. Ama kesinlikle peşmergenin ve PKK'nın referandum süresinde bölgeye gelmesi çok tehlikeli bir adımdır. Irak'ın toprak bütünlüğü sadece Iraklıları ilgilendirmez bölgenin hepsini ilgilendirir. Arap ülkeleri bu meselenin içinden kurtulabileceklerini zannemesinler. O yüzden projenin ardında kim varsa her projede illa başarılı olma şartı yoktur. Eğer doğru dürüst bir irade, doğru dürüst bir yöntem, doğru dürüst bir sadakatle biz bu

işe sarılırsak bence bu projenin gerçekleşmez. Biraz önce gelen habere göre saat 7'de Kürt parlamentosu toplantı yapacak ve orada karar alacak. Şimdiden de o toplantıyı boykot eden Gorancılar ve İslami cemaatler var. Bugün akşam 7'de alınan son kararların ne olacağını bekliyoruz.

Suriye Türkmenleri de size destek olmak için mitingler düzenledi. Suriye Türkmenleri ile olan ilişkinizden bahsedebilir misiniz? Kerkük meselesi ile ilgili olarak uluslararası örgütlerde hangi adımları atıyorsunuz? ABD özel temsilcisi Brett McGurk'un Erbil ile olan temaslarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Zalim parçalanma aramıza sınırlar koymuş olsa da, kesinlikle aynı coğrafyanın insanlarıyız ve fikir teatisindeyiz. Uzun vadeli hedeflerimiz vardır. Öncelikle Suriye'nin içinde yeni kurulacak yönetimde yer almalarını temenni ediyoruz. Ama mutlaka bir bayrağa sahip olmalıyız ve Türkmeneli bayrağı hepimizin bayrağıdır. Suriye Türkmenleri de Irak Türkmenleri gibi bölgelerinin parçalanmasını istemiyorlar. İnşallah öyle de kalırlar. Mutlaka bizim gönül bağıımız, uzun vadeli hedeflerimiz de bu hususta birdir. İkinci sorunuza gelince, biz yüzyıl kendi başı-

Peşmergenin Kerkük'e girişi sadece peşmergeyi değil PKK'yı da getiriyor. Bu da sıradan bir mesele değil; mutlaka ardında bir perde arkası oyunu var. Bunların karşısında da biz Irak hükümetine tehdit altında olduğumuzu söyledik ve hükümetin önceden mutlaka bir önlem alması gerekmektedir.

mıza bırakıldık, terk edildik. Osmanlı bölgeden çıktıktan sonra İngiltere Krallığı geldi onlar dövdüler, onlar gitti Arap Hükümetleri dövdüler. Ermeni katliamı oldu, 1959 katliamı oldu. Vallahi sahipsizdik. Eskiye hatırlatmak istemiyorum ama 1959 katliamı yaşanırken Türkiye'de gazetelere katliamı gündeme getirmemeleri konusunda talimat verildi. Ama ne olursa olsun bu millet bitmedi, bitmeyecek. İrade var ise bitmez. Bunu sadece kendimiz için değil, az önce de söylediğim gibi hepimiz için söylüyorum. Şikayetimiz oldu, defalarca iktidara kızdık, yeterince desteklenmedik evet bunların hepsi oldu. Ama ne olursa olsun söylemeliyim ki Irak Türkmenlerin kısa, orta ve uzun vadeli siyaset planları vardır. Onun için de bir Iraklı milletvekili olarak şu anda temenni ettiğimiz Irak'ımızı korumak ve korumaya devam etmektir. Irak'ın parçalanmasını temenni etmeyiz. Irak'ın parçalanması hepimizi etkileyecek. En başta Türkmenleri ve ondan sonra komşu ülkeleri etkileyecektir. Kerkük'ün insani boyutta bir mesele olduğunu dünya platformlarında yeterince anlatmamışız. Bu noktada hatamız, eksikliğimiz var. Sadece Türk dünyasına, Türk insanına değil –ki halen Türkiye'nin çoğu da Kerkük'ü bilmiyor–; Avrupa'da, Avrupa ülkelerinin kapısını daha çok çalmamız lazımdır. Orada daha ciddi temsilcilik-

lerimiz olmalı, konferanslar düzenlenmelidir. Biraz önce sivil toplum kuruluşlarımızın mutlaka yardımcı olmalarını istediğimizi söylemiştik. Ama insani, hukuki boyutta birkaç şikayette bulunduk. Bu şikayetler Brüksel'de, AB'de yer aldı. Bunun neticesinde oraya çağrıldık, birkaç toplantımız gerçekleşti. Özellikle AB Dış İlişkiler Komisyonu'nda. Orada Kerkük'ün demografisinin nasıl değiştirildiğiyle ilgili tüm dokümanlarımızı ilettilik. AB'nin –Saddam döneminde Kürtlere nasıl sahip çıktıysa– Türkmenlere de sahip çıkmasını temenni ederiz. McGurku'n Erbil-Süleymaniye ziyaretinde yapılan anlaşmalara dair bazı sızıntılar vardır. Bu sızıntılara göre, Barzani'nin 2 yıllık süresinin uzatılmasına karşılık Kerkük ve anlaşmazlık olan bölgelerde referandum ertelenmesi gibi bir durum söz konusudur. Bunun üzerine anlaşmalar nasıl olur, nasıl olmaz bilinmiyor. Özellikle bu toplantılarda karar alınmış ise, oradan net bir şeyler çıkabilir. McGurk'un ziyareti daha farklı olmuştur. Eğer mesele para ise zaten petrolden %17 pay alınıyor. Artı onun yanı sıra resmî ve gayiresmî şekillerde de petrolden pay alınmakta. Ama kendi aralarında yolsuzluk yapılıyor. Bu zaten siyasi partilerinin ayrılmasında da sebep olmuştur. Bugün Gorancılar İKBY'ye petrolü satıyorsunuz gelin şeffaf olun, bu para nereye gitmekte

sorularını soruyor. Zannederseniz McGurk'un mesajları netti. Ama yanlış değilsem Türkiye'nin ve İran'ın da mesajları vardır. BM ile ilgili aldığımız bilgilere göre BM de bu işin içindedir. BM ile birkaç defa görüştük. O görüşmelerde biz Kerkük'ün özel statüye kavuşmasıyla ilgili proje verdik. BM de Kerkük'ün özel bir statüye sahip olmasını ve hiçbir yere bağlanmamasını desteklemekte. Ciddi şekilde destekleyenler var. Ama aynı zamanda Amerika'ya da soracağımız bazı konular vardır. Özellikle birkaç gün içerisinde ABD büyükelçisi ile görüşmemiz var. ABD'ye en çok sorduğumuz konu PKK'nın, Kerkük'te barındı-

rılmasıdır. Özellikle Keyvan üssü, peşmergenin kontrolünde olan bir üstür. Oraya 5 Eylül tarihinde 200 PKK'lı getirilmişti ve biliyorsunuz ki Amerikalı danışmanlar da vardı. Akliselim bir şekilde kendilerine soruyoruz, onlardan da bazı şeyleri alıyoruz. Herhangi bir durumda az önce de söylediğim gibi herkesin bu hususta bir önlemi vardır. Ama hataların olmasını istemiyoruz. Çünkü zararlı çıkarız, herkes zararlı çıkar. Bizden de önce kendileri zararlı çıkar.

Sayın Salihi, bu röportajı kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz.

ORSAM, Ortadoğu konusunda faaliyet gösteren tarafsız bir düşünce kuruluşudur. ORSAM Ortadoğu ile ilgili bilgi kaynaklarını çeşitlendirmeyi ve bölge uzmanlarının düşüncelerini Türk akademik ve siyasi çevrelerine doğrudan yansıtılabilmeyi hedeflemektedir. Bu amaçlar doğrultusunda ORSAM, Ortadoğu ülkelerindeki devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin Türkiye'de konuk edilmesini kolaylaştırarak, yerel perspektiflerin güçlü yayın yelpazesine gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır. ORSAM yayın yelpazesi içinde kitap, rapor, bülten, politika notu, konferans tutanağı ve ORSAM dergileri *Ortadoğu Analiz* ve *Ortadoğu Etütleri* bulunmaktadır.

©Bu metnin içeriğinin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir. ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.



ORSAM

Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM)

Süleyman Nazif Sokak No: 12-B Çankaya / Ankara

Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48

www.orsam.org.tr